

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÓDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUILLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

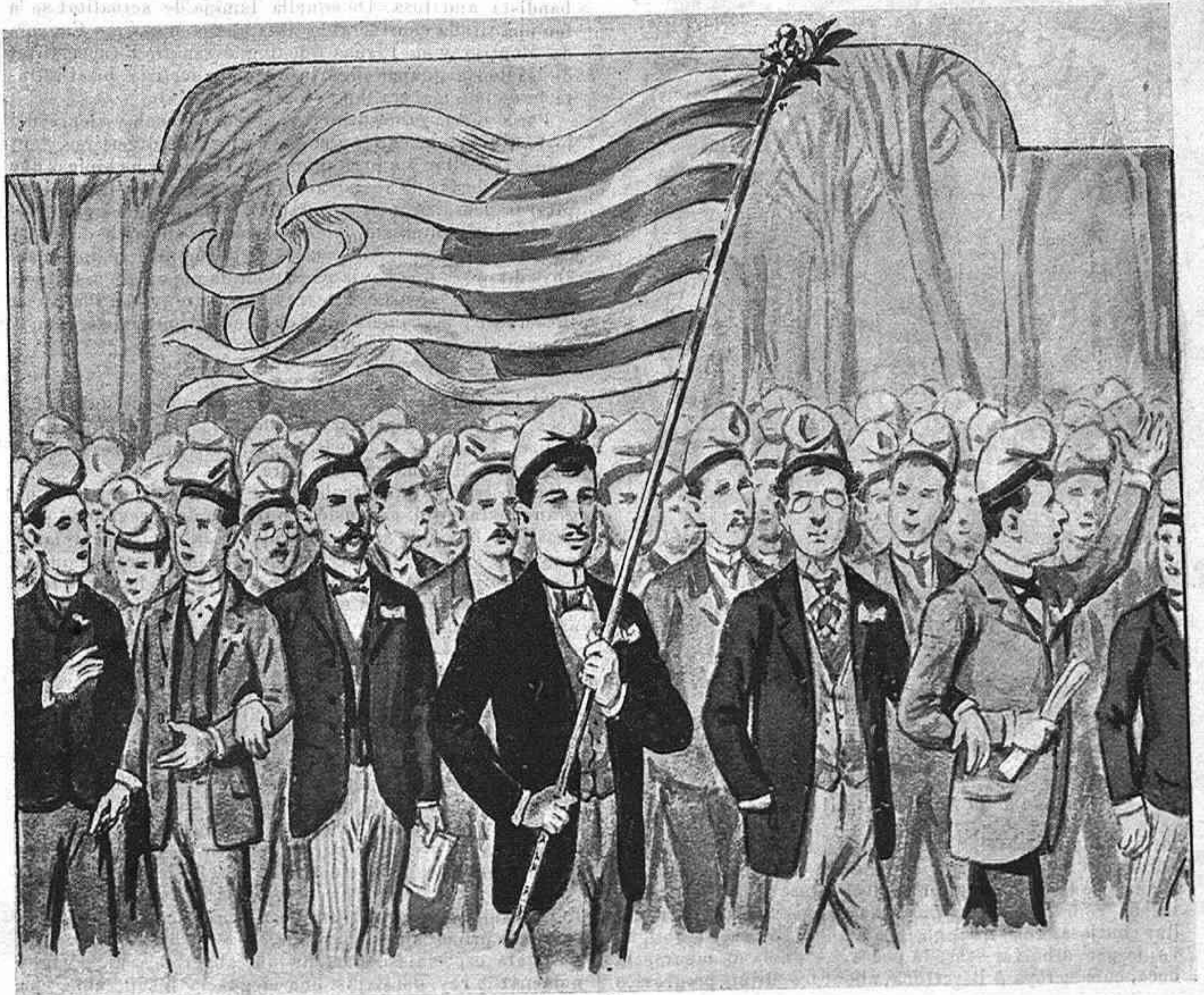
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Extranger, 5

MODAS BARCELONINAS

El figurí de la senmana.

EUSSEBI PLANAS

Qui no 'l coneixia á Barcelona?

A fora de ciutat, per tot Espanya, per América era molt conegut com artista il·lustrador de llibres, principalment de novel·les; pero aquí ademés ho era com á home, com á representant de aquella joventut que avants y després de la guerra de Africa tant s'havia distingit per sos arranchs nobles y generosos, per son caràcter bulliciós y alegre, per sa despreocupació simpática, per la espontánea travessura de son ingeni que 's revelava en sas diversions y en sas bromas estupendas.

Eussebi Planas nasqué al any 33. Era son pare un advocat respectable, home montat á l'antigua, molt serio, admirador de la literatura clàssica y gran llatísta. Naturalment, volent fer á son fill hereu de son despaig y continuador de sos gustos, s'empenyava en ferli estudiar lletras y lleys; pero 'l jove que sentia altrás aspiracions s'hi rebel·lava. ¡Quántas batallas no hagué de sostenir avants de que li permetessin desplegar lliurement sas aficions innatas al art del dibuix!...

Pero no hi hagué mes remey: artista havia nascut y artista tingué de ser. Per estudiar la litografia, art que llavors s'exercia á Barcelona, de una manera molt rudimen-

Portada de lo Novela: LAS HIJAS DE EVA

taria, son pare mateix l'acompanyá á París, desitjós de que aprengué bé lo que aquí no podían ensenyarli. El jove Planas se trobá en la gran capital, lliure al fi de totas las trabas, com lo peix al aygua. Ja no havia de sostenir aquellas enutjosas conversas en llatí á que 'l seu pare l'obligava; ja per dibuixar sobre la pedra no havia de taparse la boca, com se feya á Barcelona, ahont los últims progressos

en los procediments litográfichs eran llavoras totalment desconeguts.

París ab sas seduccions y ab sos refinaments artístichs goanyá desde 'l primer instant lo cor y la voluntat del insipient artista catalá. ¡Quins anys mes hermosos passá en aquella gran capital!... Mr. Lassale que l'havía pres per deixeble prompte hagué de considerarlo com un de sos millors auxiliars. Son llapis correcte y pulcre al servey de una inteligencia viva y molt desperta li obrí fácil camí, y en la interpretació de los obras del mes famosos dibuixants de l'època com Gavarni, Beaumont y Conte Calix podia haverhi qui igualés, mes no qui aventatjés al jove Eussebi Planas.

Retrato de Paul de Kock.

Para la reproducció litográfica dels dibuixos era necessari en aquells dies que una ma intel·ligent els fixés sobre la pedra. Lo que avuy realisa la máquina fotogràfica ab matemática fidelitat, devia ferho llavoras un dibuixant, apte per interpretar l'original, com apte havia de ser lo grabador, y en un ordre artístich distint, lo cómic que dona vida á l'obra de un autor dramátich. Eussebi Planas, pel domini que tenia dels nous proce-

diments y per sa gran facilitat de adaptació, lográ ser lo nen mimat dels primers dibuixants de París.

Y ell, per la seva part, dibuixava també, guanyantse consideracions, fama y diners. Exemple: lo retrato eqüestre de la Comtesa de Tebas, próxima á casarse ab l'emperador Napoleon. Planas l'entregá á l'admiració dels francesos, montada á caball y garbosament vestida de contrabandista andalusa. De aquella lámina de actualitat se'n fer una tirada considerable. Una guapa mossa era Eugenia de Montijo, y en Planas que tingué sempre l'especialitat de las donas guapas ¡figúrinse si se'n surtiria bé al retratarla de una manera tan ayrosa!...

París ofería grans atractius al geni franch y alegre del jove dibuixant. Allí aprengué á viure y á divertir-se, tant com á treballar y á perfeccionarse. Las aficions hípiques que may mes havia de abandonar, las contragué en la gran capital francesa. Aquell agradable desenfado que sigué sempre la nota culminant del seu caràcter, enemich de hipocresías y preocupacions socials, lo degué principalment als anys ditxosos que havia passat en la populosa metròpoli del art y de l'alegría. Encare avuy guardava en Planas en lo seu taller la primera pipa que quilotá, per no ser menos que sos alegres companys d'estudi.

Ab lo cólera del any 54 que tants estragos produhí á París s'acabá aquell primer periodo de la vida artística de 'n Planas. Ell no se'n hauria mogut; pero son pare, temerós de perdrel, li maná tornar á Barcelona.

La nostra ciutat se trobava en vigílias d'empendre un gran moviment d'expansió. Lo triúmf de la revolució progressista havia de sér molt propici á la capital catalana, may siga sino per l'enderrocament de las murallas que la tenían opresa. Y á totas las esferas de la vida havia de trascendir aquell imporent esclat de una població important ansiosa de guanyar rápidamente lo temps perduto.

L'industria editorial no podia quedarse enrera, y Eussebi Planas sigué un de sos auxiliars mes eficassos.

De l'any 57 datan las primeras láminas que trassá, y bé pot dirse que en aquests últims 40 anys, á pesar de que 'l género de novel·les per entregas ha decaygut molt, en Planas no haurá deixat passar un sol dia sense enllestir la corresponent lámina. Computant los días en que no 'n feu cap pels días en que 'n feu dos, y multiplicant 40 per 365, trobarém que passen de 14.000 las obras que ha produhit.

No falta qui recull ab interés datos de las casas editorials que han publicat obras il·lustradas per en Planas, y ab tot y comensar tot just aquesta investigació, assombra 'l número de títuls que porta recullits. Llibres de diversos géneros, pero principalment novel·les, en totas hi despuntan las qualitats especials del artista que ab gran justicia sigué nomenat lo rey del llapis: una elegancia insuperable, una

vor li demano, al parlar de aquest humil embruta-quartillas, estolvihí 'l sabó, y no parlo del de *lechuga* fabricat aquí, qu' es, segons manifesta, 'l que usa per rentarse las mans; prescindexi de aquell altre tan perfumat de benevolencia que vosté reserva pera rentar la cara als seus amichs. Ni jo valch lo que 's figura, ni, per consegüent, soch me-reixedor dels elogis que 'm dedica.

La crónica de vosté, desenterrant una opinió del famós Metternich pera aplicarla al catalanisme, m' ha semblat oportunitíssima. En efecte, acostuma casi sempre á produhir resultats desconsoladors aqueixa deria de la forma *isme* aplicada á un sustantiu ó un adjectiu, que per si sols expressan una idea ben clara y definida.

Aixís, de la paraula Catalunya, jo no sé derivarne res més que l' adjectiu *catalá*, perque penso que ab ell n' hi ha prou pera caracterisar los sentiments, las aspiracions y fins l' especial idiosincràcia dels fills de la meva terra. *Catalanisme* sobre semblarme un *barbarisme*, se 'm representa com un excés de significació completament innecessaria, y en molts cassos contraproduhent. Sobre tot quan los membres de la confraria que més se bellugan més gala volen fer dels seus exclusi vismes antipátichs.

Sempre se m' ha figurat que lo molt que la Catalunya catalana podria guanyar dintre de la nació espanyola s' arrisca á pérdreho miserablement la Catalunya catalanista.

No crech tenir necessitat de demostrar, aquesta afirmació davant del desconcert de l' opinió perturbada per la falta absoluta de un criteri práctic basat estrictament en las exigencias de la realitat.

Mes clar, amich Cavia: tinch per segur que parlant en catalá, en castellá, en vasch, en bable, en gallego, en andalús, en aragonés, en valenciá y en mallorquí seria molt fácil entendre'ns perfectament, tots els espanyols fins á donar á la nació lo que necessita pera figurar dignament entre 'ls pobles moderns més considerats, per mica que tots hi posem un granet de bon sentit. No hi hauria que fer altra cosa que desterrar certs antagonismes injustificats que 's notan lo mateix ensá qu' enllá del Ebro per part de intel·ligencias ofuscadas que no volen compendre que las graves varietats regionals vivents y respectables sempre, lluny de formar un conjunt de forsas heterogéneas, constituheixen avuy, com han constituhit sempre per ley de la naturalesa, una admirable síntesis del gran carácter nacional.

L' *isme* de las regions aplicat á la patria dona resultats tan negatius y perniciosos com los donaria l' *isme* de las comarcas, ciutats y pobles aplicat á la regió; com lo donaria també, l' *isme* del carrer aplicat al poble, y l' *isme* de cada casa aplicat al carrer. ¿No hi ha acás diferencia entre comarca y comarca de una mateixa regió, tan grans com las que puga haverhi entre regió y regió de una mateixa nacionalitat? ¿No n' hi ha per ventura entre barris distints de una mateixa ciutat? ¿No n' hi ha per últim fins entre las distintas casas que forman un mateix carrer? A lo menos els catalans dihem en cert sentit: «Cada casa es un mon.» Donchs no caldria sino que cada casa s' aislés per complert en una salvatge autonomia, y estaríam divertits, á fé de Deu.

La mesquinesa d' aspiracions que denota l' *isme* portat fins á la seva última expressió es lo que fa que la major part dels fills de aquesta terra, ahont per fortuna hi predomina l' esperit reflexiu, tot y sent catalans á proba de bomba, no pugan ni podrán may trobarse bé dintre del catalanisme.

Per aixó opino que obrarán molt santament los periodistas que gosan de la justa y merecuida autoritat de vosté, recomanant á la premsa que s' abtinga d' exagerar l' alcans dels últims successos. L' excessiu impresionabilisme (velí aquí un altre *isme*) de la premsa periódica no pot conduhir mes que á engendrar y fomentar conceptes falsos, aixís com á desencadenar desacerts y torpesas desde las esferas del govern, ahont ja sab vosté, que ab ben poch ne tenen prou per desapararse, sense engaltar.

De tota la saragata última no 'n té tant la culpa lo que deya un periódich, que després de tot feya mes de dos anys que venia usant lo mateix llenguatge, sens que ningú hi parés esment, com l' impremeditada suspensió de que figué objecte fent us de las facultats discrecionals que s' otorgaren al govern precisament pera combatre á un *isme* feres-tech que tira bombas y no de cap manera á un altre *isme* manso que verteix ideas mes ó menos oportunas, pero que no entranyan cap perill, ni contra l' ordre públich, ni contra la seguretat del Estat.

«A paraulas necias orelles sordas»—diu un adagi de Castella traduhit literalment.—Pero quan lo neci no son las

paraulas, sino 'ls procediments de las autoritats.... llavoras.... llavoras las orelles lluny de tornarse sordas s' escalfan.... y ¡vaja que no val la pena de incomodarse per tan poca cosa com lo que ha sigut fins ara, lo qu' es y lo que será en lo successiu 'l decantat catalanisme!

Ja sab que l' estima son amich y admirador.

P. DEL O.

EL SOMNI DEL BUTXÍ

Sentat al peu de la taula
ahont acaba de sopar,
ab las mans cubrintse el rostre
el butxí está somiant.

Ha vingut de l' Audiencia
ahont ha vist el criminal
que li darà perque 'l mati
la Lley dels homes, aviat.

Está somiant que 's trova
damunt d' un llarch cadafalch,
tan llarch, que per mes que mira
la fi no pot veure pas.
A cada dos ó tres passos
hi ha un home assegut al pal,
y ell fent rodar la maneta
sense pena 'ls va contant
sentint que á sos peus, febroza,
butzina la Humanitat.

Per totas aqueixas víctimas
la Lley, quant or li darà!
Ab l' or que la Lley l' hi donga
be se 'n podrá fé un palau
en terra llunya, molt llunya
ahont ningú 'l coneixerá,
y allí sol, ab sa familia
sense recordar l' avans,
podrá passar la vellesa
y esperar la mort en pau.

Al arribá aquí del somni
la sombra del sentenciat
se li apareix inflexible,
posantli al coll el dogal.
També un á un se li acostan
tots els qu' ell ha ajusticiat,
y assegut al pal vejentlo,
¡quin riure més tétrich fan!
¡Cóm ressonan las riallas
repercutint llá d' enllá!...

A la pressió de l' argolla
el butxí s' ha despertat,
mes, encare el coll l' hi estrenyen....
febrós s' hi porta las mans
y 's trova ab las de sa filla,
nena de vuyt ó nou anys,
que se 'n va á dormi y l' abraça
y un petó al rostre li fá.

A. LLIMONER.

COM COMENSA Y ¿CÓM ACABA?

COMEDIA TRÁGICA DE PRIMERA NECESSITAT, EN QUATRE
ACTES

ACTE PRIMER

PA BÓ Y BARATO

Apareix un forner, caminant poch á poch y parlant sol.

—¡Vaya si hi ha negoci á fer á aquest preu!... (Contant). Tant de la farina... tant d' augment... tant d' elaboració... (Decidintse). Nada, jo m' hi llenso. Portantho bé y contant ab un regular consúm, me veig ab cor de guanyarm'hi la vida.

(Parant de caminar, y dirigintse al públich:)

—Senyors: tinch l' honor de participarlos que desde demà 'l pa de primera calitat se vendrà á casa meva al preu de *quaranta cinch* céntims las tres lliuras; tres lliuras de quatre cents grams cada una, entenémnos; perque diu que hi ha gent que pesa ab lliuras de menos calibre.

Per lo tant, en la confiança de que no deixarán de visitarme, 'ls ofereixo la casa al carrer tal, número tants, ahont está situat el meu forn, que desitjo sigui desde ara 'l de vostés.

ACTE SEGON

CONSTERNACIÓ Y DESESPERO

La escena está plena de Forners de diverses edats y categorías. Tots parlan á la vegada; pero á pesar d' aixó, s' entenen perfectament, com s' han entés sempre en semblants ocasions.

- ¡Aixó es inaguantable!
- ¡Aixó es insostenible!...
- ¡Aixó es venir á embullarnos el marro!
- (Un que arriba y encare no 'n sab res:)
- ¿Pero qué passa?
- Lo mes horrorós que 't pots imaginar.
- ¿Qué? ¿S' ha dictat potser una lley establint el pa gratuí y obligatori?
- No t' ho prenguis á broma, que 'ls moments son terribles.

- Pero... expliquéuvos.
- ¿A quant vens el pa tú?
- A cinquanta céntims las tres lliuras.
- ¿Ben pesat?
- ¡Home! ... (Somrient.) Naturalment que sí.
- ¿Creus qu' es possible donarlo mes barato?
- Al contrari: 'm sembla que ja es hora de tornar á mirar si l' apujém.

SOMATEN POPULAR

—Deu vos guard: só el Cementiri que tractan d' establí aquí...

—¡Enrera! ¡Ja us en podéu tornar pel mateix camí!

ENTRADA DE PRIMAVERA

—¿No 't fa suar aquest abrich?
—¡Cá! 'L que 'm fa suar de debó es el sastre portantme cada dia la factura.

—¿A las tres encare rondant?
—La patrona diu que fent aquestas nits tan bonicas, fins que arreglém comptes val més que dormi al carrer.

—¡Qu' es bonica la naturalesa! ¿veritat?
—Al costat teu ¡cóm no ha de serho!

—¡Ara s' hi adoba!... Sápigas que ha aparegut un forner que 'l dona já quaranta cinch!...
—¿A quaranta cinch?... ¡Misericordia!... Aixó ha d' evitarse á tota costa; depressa, immediatament...
— Es lo que nosaltres deyam: s' ha de fer un acte, s' ha de pendre una resolució enérgica! ...
—¡Molt enérgica!... ¿Qué penséu fer?
—Ara anavam á meditarho.
—¡Meditém!...

ACTE TERCER

FORNERS Y FARINAYRES

Sala del palau dels prínceps de la farina. Aquests seuhén en un trono format de sachs de blat y coixíns de sagó.

CORO DE FORNERS. —Ilustres farinayres, insignes moliners, ohú las tristas queixas d' aquests pobrets fornere.
CORO DE FARINAYRES. —¿Queixas vosaltres? Diguéu de qui.
CORO DE FORNERS. —Per formularlas vením aquí.

UN FORNER:—Suposo que ja deuréu estar enterrats del atreviment que un individuo del nostre gremi ha tingut. Sense calcular las funestas consecuencias que aquest deplorable exemple havia d' ocasionar; sense volguerse fer cárrech del perjudici que ab aquest pas causava als nostres interessos, hi ha hagut un forner que s' ha atrevit á posá 'l pa de primera classe á quaranta cinch céntims....

UN FARINAYRE:—Pitjor per ell: també aixís guanyará menos.

FORNER:—Aixó no ho sabém, ni volém saberho ni 'ns importa un pito. Tant si guanya menos com si guanya mes, aquesta disidencia ens reventa de mala manera y no la volém soportar.

FARINAYRE:—¿No?... Donchs nosaltres no veyém pas medi d' evitarla.

FORNER:—Prou que hi es, y segur. Que 'ls farinayres se neguin á vendre farina á aquest forner, y ja está arreglat tot.

FARINAYRE:—¡Recaramba!...

FORNER:—No hi ha mes; ó per aquí ó per la porta. O ell ó nosaltres: elegiu.

FARINAYRE (verdaderament admirat):—¿Qu' es lo qu' hem d' elegir?

FORNER:—El no vendrens farina á nosaltres ó no vendren'hi á n' ell.

FARINAYRE:—¡Cóm! ¿Seriau capassos de ferho?...

FORNER:—Tal com ho sentiu. Si arribéu á facilitar al nostre competidor una saca mes de farina, ningú de nosaltres tornarà á comprar res á casa vostra.

ACTE QUART

L' acte quart no ha sigut escrit encare; pero...

ARTICLE 557 del Códich penal:

«Los que usando de cualquier artificio consiguieren alterar los precios naturales que resultarían de la libre concurrencia de las mercancías... serán castigados con las penas de arresto mayor y multa de 500 á 5,000 pesetas.»

ARTICLE 558:

«Cuando el fraude expresado en el artículo anterior recayere sobre cosas alimenticias ú objetos de primera necesidad, la pena se impondrá en su grado máximo.»

Prenent per argument aquests dos articles ¿no 'ls sembla que l' acte quart podria molt bé acabarho la justicia?

A. MARCH.

A UN MODERNISTA

(Sonet)

Sols per sarcasme pots engalanarte ab lo titol rumbós de Modernista, quan de las fadas buscas tant la pista, y vas á n' els llachs mágichs á inspirarte.

El progrés ben poch deu preocuparte, quan en la tradició fixas ta vista.

Creume, donchs, plega 'l ram, qu' es cosa trista la gloria y el profit que aixó pot darte.

Dirás que 'l nom no fa res á la cosa, no ho nego pas; mes pera distingirnos titúlat Ceba, qu' ella al cap se 't posa

pera venir l' idioma á pervertirnos

¡Es bona! Ideas grans el mon te prega, y li fas avinent que la I es la Y.

L' AVI RIERA.

LICEO

Pipelet, aquella ópera vella de 'n Ferrari, encare avuy ofereix atractius, sobre tot á la part del públich que 's contenta ab obras sense grans pretensions.... ó diguemho de un' altra manera, al públich de Quaresma. Te la producció melodias preciosas y certa frescura molt plascévola.

En l'execució 's distingí, com ja era d' esperar, la senyoreta Saroglia.

Y en la bulliciosa *Donna Juanita* han sobresortit las germanas Tani, que 's troban dintre de son element interpretant lo repertori dels mestres de l' opereta. Lo públich las va aplaudir ab justicia.

ROMEA

Ni 'l drama *L' hostal de la coixa*, ni la pessa *L' antiquari del Putxet* podrán servir d' alsaprem pera aixecar al Teatro catalá de la trista postració en que l' han deixat caure. Consignemho aixís, y no 'n diguem res més.... per ara.

TIVOLI

Continúan figurant en lo cartell algunas obras valenciananas com *Lo tonto del panerot*, *Barraca en lo Cabañal* y altres, al costat de las xistosos pessas de Parellada (Melitón González): *La bicicleta* y *La cantina*, las quals fan las delicias del públich aficionat á riure.

La companyia Colóm se fa notar per l' esmero ab que las representa.

NOVEDATS

Per fi demá dissapte tindrà efecte l' estreno primer de la temporada.

L' obra 's titula *Quiero ser santa* y la música es deguda al mestre Audrán, l' autor afortunat de *La Mascota*. Segons noticias la producció será posada ab esplendés, estrenantse tres decoracions del mestre Soler y Rovirosa y un luxós vestuari.

En fi, que no s' hi planyen los elements porque á la que vol ser santa 'l públich la canonisi.

CATALUNYA

¿Saben los *Cuadros disolventes*?

L' altre dia van arribar á la centéssima representació.

Per tal motiu ja la empresa li ha buscat un substitut, escullintse al efecte la sarsuela *Los golfos* que aquesta nit posará en escena per primera vegada. A Madrit ahont s' estrená obtingué un éxit extraordinari. Prompte veureu si las brisas del Mediterrá li proban tan bé com los ayres del Guadarrama.

GRAN-VIA

Dimars anunciavan los cartells una «extraordinaria funció dedicada á las señoritas toreras, las cuales asistirán á la representació»

Motiu mes que suficient porque deixés de assistirhi un servidor de vostés ... porque, vaja, no n' hi ha per tant.

Si á lo menos las tals *señoritas* s' haguessin encarregat de lidiar alguna sarsuela, encare valia una mica la pena de anar á veure com se 'n desempellagavan.... per mes que hi ha obras del género xich tan mansas com los banyuts que solen despatxar á la plassa aqueixa colecció de noyas de l' Hostia.

MÚSICA

Al *Principal* doná en Vidiella l' anunciat concert dissapte á la nit.

Lo teatro plé de gom á gom de una concurrencia distingida tingué ocasió de admirar una vegada mes al rey dels nostres pianistas.

¡Vaya una manera d' emportarse'n al públich!

Tot lo programa, qu' era escullidíssim, sigué executat de una manera assombrosa. Lo *Concert en fá major*, de Saint Saëns trobá en lo celebrat pianista y en la orquesta dirigida per en Nicolau una interpretació magistral, com millor no puga concebirse.

Y las pessas á piano sol que toca l' insuperable concer-

tista, de diferent género, las unas brillants, las otras delicadas, li valgueren una de aquellas ovacions delirants que únicament alcansan las verdaderas celebritats quan s' imponen.

¡Quina llástima que qui tals triunfos sab mereixer no 'ns proporcioni ocasions mes repetidas de tributárlas'hi!

* *

Lo dinmenje á la tarde, lo famós Sarasate se presentá en lo *Teatro Lírich*.

¿Qué dirém de aquesta celebritat universal, que ab lo séu violí pot dirse que ha conquistat lo mon?

Lo concert resultá una successió no interrompuda d' emocions deliciosas. L' entusiasme del públich arribá fins al últim grau.

* *

Per aquesta nit, segon concert Nicolau en lo *Lírich*,

Lo programa es escullit, figuranthi *Vamenfeir* de Beethoven; *Horas místicas* de Boellmann; *Rouet d Omphale* de Saint Saëns; la *Quinta sinfonia* de Mendelssohn y *Fragments dels mestres cantors* de Wagner.

Un menú de primera.

N. N. N.

¿PERQUE NO 'T CASAS?

AL AMICH Y COMPANYY D' «APATS Y LLETTRAS» RAMONET R.

Aquí tens una pregunta que jo 't faig inconscienment encare que de moment potsé no hi vegis la punta.

¿Perque no 't casas veyám, tú que aquesta joventut tan bé has passat y has tingut de promesas un aixám?....

Tú que segóns esplicavas lo tenorio per tot feyas y aixís que una dona veyas desseguit.... te la miravas.

Tú que tens un bon perfil y en ta cara seductora hi ha un bigotet que no fora pas bó per guardia civil.

Tú que de humor un derrotxe escampas per tot arreu y que sempre vas á peu porque no pots aná en cotxe.

Tú que ab igual *sans façon* conquistas als bons pamets que clavas quatre bolets al tipo mes *chulapón*.

Tú, en fi, que dihent la vritat no 't falta res.... del que tens y tens tots los elements que pot teni un bon casat.

M' estranya d' un modo gran no hajas fet un cop de cap ara que, com tothom sab las donas abundan tant.

¿Potsé 't pensas tros de llú.... (Dispensa, anava dir llús,)

que no n' hi ha cap que aquest nús puga ferlo estret ab tú?

¿Potsé las bellas estonas aquellas tens al olvit y ara las has aburrit y 't fan fástich ja las donas?

Cóm d' una ó altra manera hi caurás sens darhi voltas no 't torbis que ara n' hi ha moltas que 'ls hi apreta la casera.

Fes cóm jo; que dels companys fa poch que vaig separarme y he determinat casarme.... d' aquí trenta ó quaranta anys.

J. STARAMSA.

LA GENT DEL CAMP (per MARIANO FOIX.)

—¿Ja has anat á confessar, faluga?
—Soch massa petita encare per fer pecats.

Dimecres, segons estava anunciat, aparegué el 8^u quadern del popularíssim àlbum *Barcelona á la vista*.

En ell, com de costúm, hi están representada la ciutat nova y la ciutat vella y en cada una de sas fotografias s' hi veu reproduhit un quadro de la nostra existencia ó un aspecte pintoresch de la ciutat.

Per condensar en pocas paraulas lo que del 8^u quadern de *Barcelona á la vista* pensém, ens bastará dir qu' es un digne company dels set quaderns anteriors.

Dimecres va sortir, y en dos días, apenas hi ha barceloní que no l' haja vist y celebrat.

Los federals van anar á fer una visita á la Lliga de Catalunya.

Y 'ls lligats se disposavan á tornarla dirigintse corporativament al Centre federal, sols que, segons sembla, s' oferiren aquellas mateixas dificultats gubernativas que avuy s' aplican á totas las indisposicions, per lleugeras que siguin.

La recepta es sempre la mateixa: *dieta de garantías constitucionals*.

* * *

Crech, no obstant, que quan las presents ratllas vejan la llum pública lo que van poder fer los federals, els haurá sigut permés ferho als lligats.

No perque 's visitin los individuos de dos distintas agrupacions, han de sortir de mare la Riera de 'n Malla y 'l Bogatell.

Al contrari, fins per satisfacer la curiositat pública justament interessada, deuría procurarse que no s' interrompessen las bonas relacions entauladas entre uns y altres, fins á veure en que para la cosa.

Perque avuy tothom se pregunta: ¿Qu' es lo que passarà? ¿Se calarán los federals la barretina? O be s' encasquetarán los de la Lliga 'l gorro-frigi? ¿Y qui será 'l capitost de la nova agrupació? ¿Será 'l Sr. Vallés y Ribot ó será 'l bisbe de Vich?

Ja veuen si la cosa val la pena d' esbrinarsen.

Pera la senmana próxima preparém un número especial dedicat á commemorar lo cinquantenari del Gran Teatro del Liceo.

Hem recullit datos y pormenors que no duptém cridarán poderosament l' atenció del públich.

A pesar de lo qual y per lo que toca al preu, 'l número s' expendirá á deu céntims.

Ja n' hi vist una!... Y com un servidor son molts los barcelonins que també l' han vista.

Parlo de las novas monedas d' or, acunyadas de fresch, de valor 100 pessetas.

Com es natural se venen ab prima, y no per des-cambiarlas, sino per tenirlas y poderlas ensenyar com un objecte curiós. Consti que d' ensenyármela, 'l Sr. Más, cambista de la Rambla, que te la botiga al costat de la Llibrería López, no va ferme'n pagar res.

* * *

La nova moneda, á pesar de las grans bocadas que van ferse dels encunys, artísticament considerada, deixa molt que desitjar. Lo relleu es molt baix... sembla que no gosi á sortir de por de quel' agafin... Afortunadament no es de témer que arribi á gastar-

se ab lo frech, perque las pessas de vint duros no es de creure que circulin gayre.

Per lo que toca al escut es llarch, prim, esllanguit. La viva imatge del escut d' Espanya que cada día está mes flach. Y perque la significació simbólica acabi de resultar, l' escut está completament *fora de centro*.

Desitjo de tot cor que 's dongui 'l permís pera publicar lo mes aviat possible un nou diari catalanista. Sincerament confesso que l' anyoro.

Pero per si encare hi arriba á temps, aquí va una advertencia al amich Aldabert:

No convé de de cap manera posarli 'l titul de *Lo Renaixement*.

Renaixement será si vol, sinónim de *Renaixensa*; pero no podrá menos de suscitar alguns duptes filològichs y molts se preguntarán: ¿Cóm s' ha de dir: *renaixement* ó *renaixensa*?

Lo qual pot donar lloch á grans divergencias com la qüestió encare no resolta de *las as* y *les es*, la dels *ams* y 'ls *abs* y altres y altres que perturban la bona armonía del camp literari catalá.

Renaixensa acaba ab *ensa*,
y Renaixement ab *ment*
y aixó, segons com se miri,
no está gens bé, francament.

¿Saben qui treballa ab mes empenyo pera sortir elegit regidor de Gracia?

Lo Sr. Elías Calvo, famós ex-secretari de aquell Ajuntament.

¡Tira peixet, mano!

Vosté si que pot dir que desempenyarà 'l càrrech millor que ningú, perque havent sigut secretari, coneix tots los *secrets* de la Casa Gran.

En un article titulat *Gazapos* publicava 'l *Noticiero* del diumenje al matí una llista d' inadvertencias més ó menos graciosas y garrafals, comesas per escriptors famosos en treballs distints entregats al públich.

Y en la mateixa plana, parlant del nou general D. Felix Pareja y Mesa deya textualment:

«Nació en 1.º de Marzo de 1849 y començó á servir como cadete de cuerpo el 21 de Julio de 1853.»

De manera que als quatre anys, tres mesos y vintun días lo Sr. D. Felix Pareja y Mesa, ja era cadet.

Lo *Noticiero* s' ha descuidat de consignar si 'ls reys van portarli 'l sabre y 'l murrió, y si en lloch de pantalóns vermells, aquell àngel de Deu dedicat á la milicia portava faldilletas.

Pel correu interior rebo la següent nota que inserto y valga per lo que valga:

«No 'n té prou l' empresa del Teatro catalá (Romea) posant en escena lo pitjor qu' escriuen alguns que 'ni saben lo qu' es bon gust, literatura, ni gramática, que ampara y consent en son escenari escenas repugnants, presentant una companyia infantil d' esgrima, en la que hi ha nens que ni deuen saber escriure *ganzos* ni confegir, y no obstant ja jugan lo bastó com pinxos y 's barallan á cops de puny y cossas com lo més astut nyébit ó trinxeraire.»

Los periódichs qu' enumeran los regalos humorístichs que 'l divendres de la senmana passada van ferse al arcalde de Barcelona, ab motiu de ser lo séu sant, se n' han descuidat un de importantíssim.

Alguns de sos companys de consistori varen regalarli un gran caixó de figas secas ab un paperet que deya:

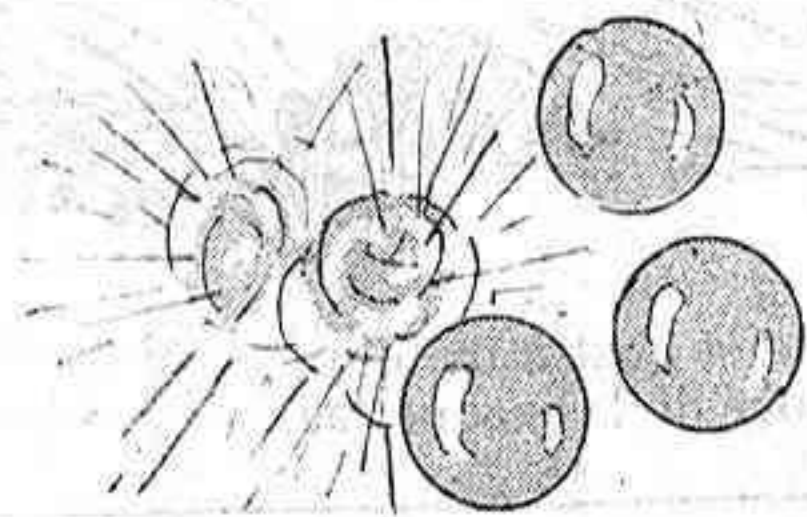
«Perque las pesi.»

Rebo una carta del Sr. Don Ramón Asensio Más, de Madrid manifestantme que la composició que ab lo títul de *Calificacions* publicarem en lo número 947 de LA ESQUELLA, suscrita ab lo pseudónim de *Sanch de Cargol*, es un plagi complet de la original que ab lo títul de *Calificaciones* publicá dit senyor Asensio en *El Nuevo Mundo* del día 2 de juliol del any passat.

Es inútil dir que á haverho sapigut, la composició que 'ns enviá la persona per, nosaltres desconegeuda, que firma ab l' pseudonim indicat, en lloch de anar á las columnas de LA ESQUELLA hauria anat á la panera.

¡Qué consti!

Durant aquesta senmana ens hem vist *favorecuts* per

una boyra que no deixava veure un burro á dos passos.

¡Els càlculs y suposicions que aquesta boyra ha fet fer!

Segons uns vol dir aixó ...

Segons altres prové d' alló!....

Els sabis l' atribuheixen á una gran depressió atmosférica.

¡Qué volen que 'ls digui!.... ¿No podria ser que la naturalesa desitjés demostrarnos que á pesar de las calamitats que 'ns affigeixen també, es possible estar de *boyra*?

De tots modos, el fenómeno s' ha de celebrar per la gran importancia que 'ns dona. Barcelona s' está posant á l' altura de Londres.

Per ara ja té boyras.

Y bastants *inglesos*.

Aquests días, pels periódichs de Madrid, la qüestió de Cuba y la guerra de Filipinas han quedat arreconadas.

Lo que més poderosament ha cridat la seva atenció ha sigut l' acunyació de las novas monedas de *vint duros*.

¡Ab quin luxu de detalls han referit el *solemne* acte! Y ab quina candides han demostrat que, á pesar d' haverlo vist, encare no saben explicarlo!

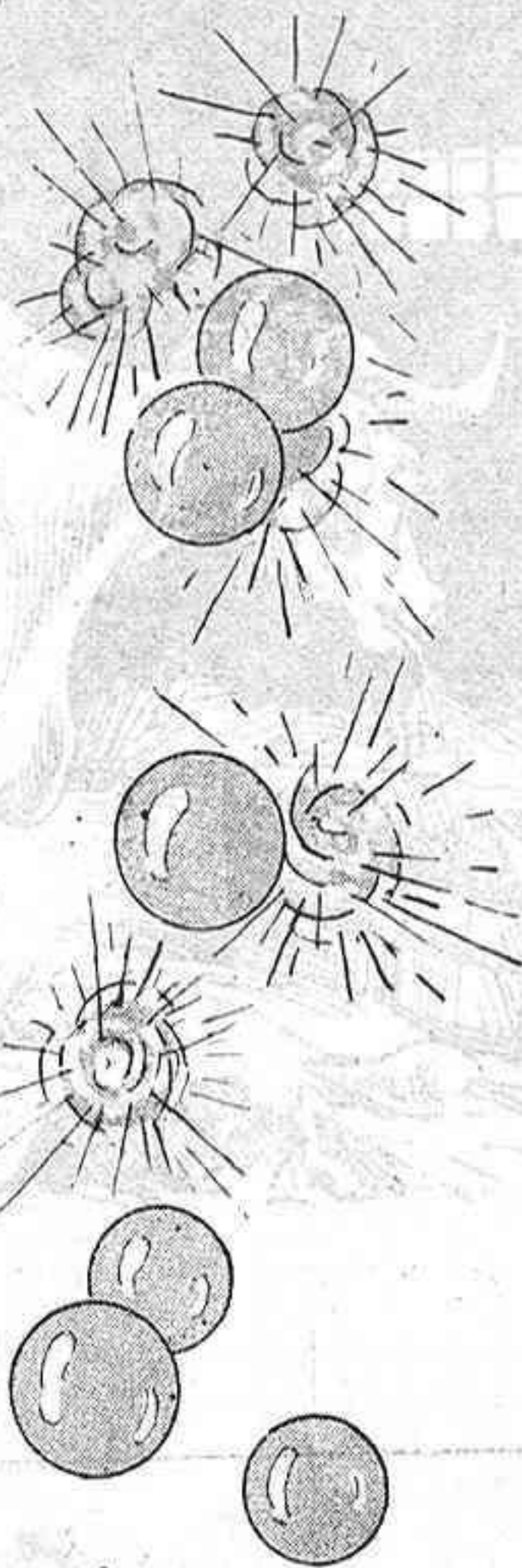
Considerin si n' estarian d' emocionats, que un d' ells ens refereix que l' or, avants de convertirse en monedas, constituheix unas barras de *dos dits* d' ample, *mitj* dit de gruix y *mitj* de longitut. Es á dir, unas barras del tamanyo d' un carmetlo.

Capítul d' estadística.

S' ha publicat la judicial, referent al any 1895, y en ella trobém que durant aquells dotze mesos van intentarse ó realisarse á Espanya 225 suicidis.

Y perque 's convencin de que aixó del amor va de *capa caída*. ¿saben quants d' aquests suicidis se deuen á contrarietats amorosas?

LA VIDA (CAPITUL PRIMER)

¡Tretze! No més que tretze, una verdadera miseria.

En cambi, per falta de salut, hi hagué 49 suicidis.

¡Y per falta de fondos!.... La estadística no ho diu, pero es de suposar que serán tots els demés.

A la *Cité Bergere*, 6, París, nostra paysana donya María Poch que ha adquirit el reputat *Hotel Lacombe*, acaba d' establir una casa d' hospedatje que 's recomana especialment als cataláns, per la procedencia de la propietaria.

Doném aquesta indicació en benefici dels nostres lectors que hajan de passar á París, en la creencia de que ha de serlos útil.

A Méjich acaba de morir un espanyol, que si 'ls papers que 'ls seus parents han presentat no menteixen, tenia la friolera de 154 anys: *un sigle y mitj*... y pico.

¿Veritat que sembla mentida?

Hi ha, no obstant, una circumstancia que ho fa verosímil.

El difunt se deya *Campetxe*.

Seria un home molt *campetxano*; y per aixó haurá allargat tant.

L' un per un estrep, l' altre per l' oposat, baixan dos capellans del tranvia, y fan una tentina per haverse entrabancat ab la sotana.

Lo conductor, al veure'ls recobrar lo centre de gravetat:

—Ma noy — exclama — ab una mica mes quina trencadissa de teulas!....

SOLUCIONS

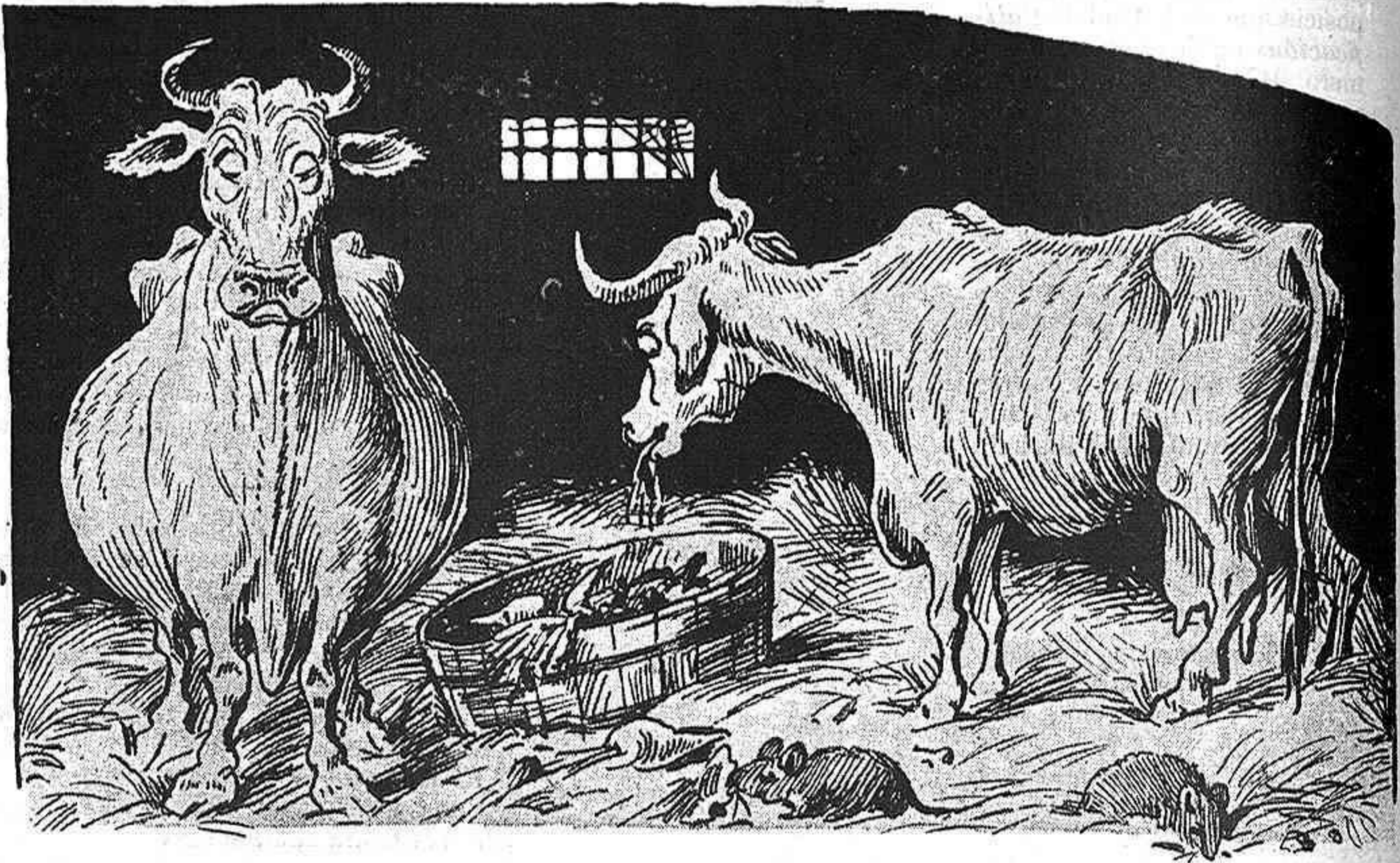
A L' INSERTAT EN L' ULTIM NUMERO

- 1.ª XARADA. — *Ca-de-na*.
- 2.ª ACENTÍGRAFO. — *Escola — Escola*.

Comensant á *ferse* ilusions.

ALS INSPECTORS D' HIGIENE MUNICIPALS

Déixinse de tonterías
y no fassin el criatura;

tota la nostra malura
prové de las vaquerías.

3.ª TRENCA-CLOSCAS. — *Una hora tonta.*

4.ª ROMBO.

S
S I S
S I M O N
S I M O N E T
S O N E T
N E T
I

5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH. — *Benicarló.*

6.ª GEROGLÍFICH. — *Cinch per sis trenta.*

AL ANAR AL LLIT

—¡Hasta demá... si 'l gobernador vol!

XARADA

I
ESBRONCH

BROMÁS (!) DEL CARNAVAL D' ENGUANY

L' altre nit jo 'm passejava
Rambla amunt y Rambla avall,
mentres ayre als pulmons dava
y á unas total contemplava
qu' estavan sortint del ball.

Jo, feya lo meu camí
sense dir tres á ningú,
y ab un descaro, sens fi,
veig que venen vers á mi
dihentme aixís:

— Escolta... tú.

¿Encare ets tan calavera
trapissonda y tafaner?
¿Encare 't venen darrera
per cobrar, la dispesera,
lo sastre y 'l sabater?

Ja t' ha deixat ¿eh? la Marta,
está elá, ha vist, la pobreta,
que tú molt t' hi tres-dos-quarta
y sols buscas qui t' afarta
per viure ab l' esquena dreta.

¡Quín según-quarta-girada
més indigne y més traydor!
Morir d' una trepitjada

¿tú? ¡segón! d' una enfonzada
de *dos-tres-girats* al cor.

¿No 't trencarán las *dos-hu*
anant per' aquí tant tart?
Fas cara d' estar dejú;
creu qu' ets un motllo oportú
pera fer *dos-versa-quart*.
Ton ánima es tan perversa
que desitjém véuret mort;
més sabém que ab ta.... *conversa*
semblas l' oncle *prima-inversa*
y els seus.... *tocinos de cort*.

No fassis lo desentés
carcamal, burro, llunátich,
tros de cóniam....—

Y, molts més
insults graves en excés,
que 'm deixaren casi estátich
sens saber que preferí:
si ab un arranch horrorós
á l' escándol posar fi,
ó deixarlas prossegui
en sa iniqua *quatre-dos*....

Mes, estant desenfrenat,
vaig pegar á dret é invers,
y, al torná ab serenitat,

trobí m' havian robat:
honra, rellotje y diners.

SANCH DE CARGOL.

II

Com mes *tres-quart*
es una *hu-dos*,
los manyans diuhen
que fa més tot

SOCA BARBÉ S.

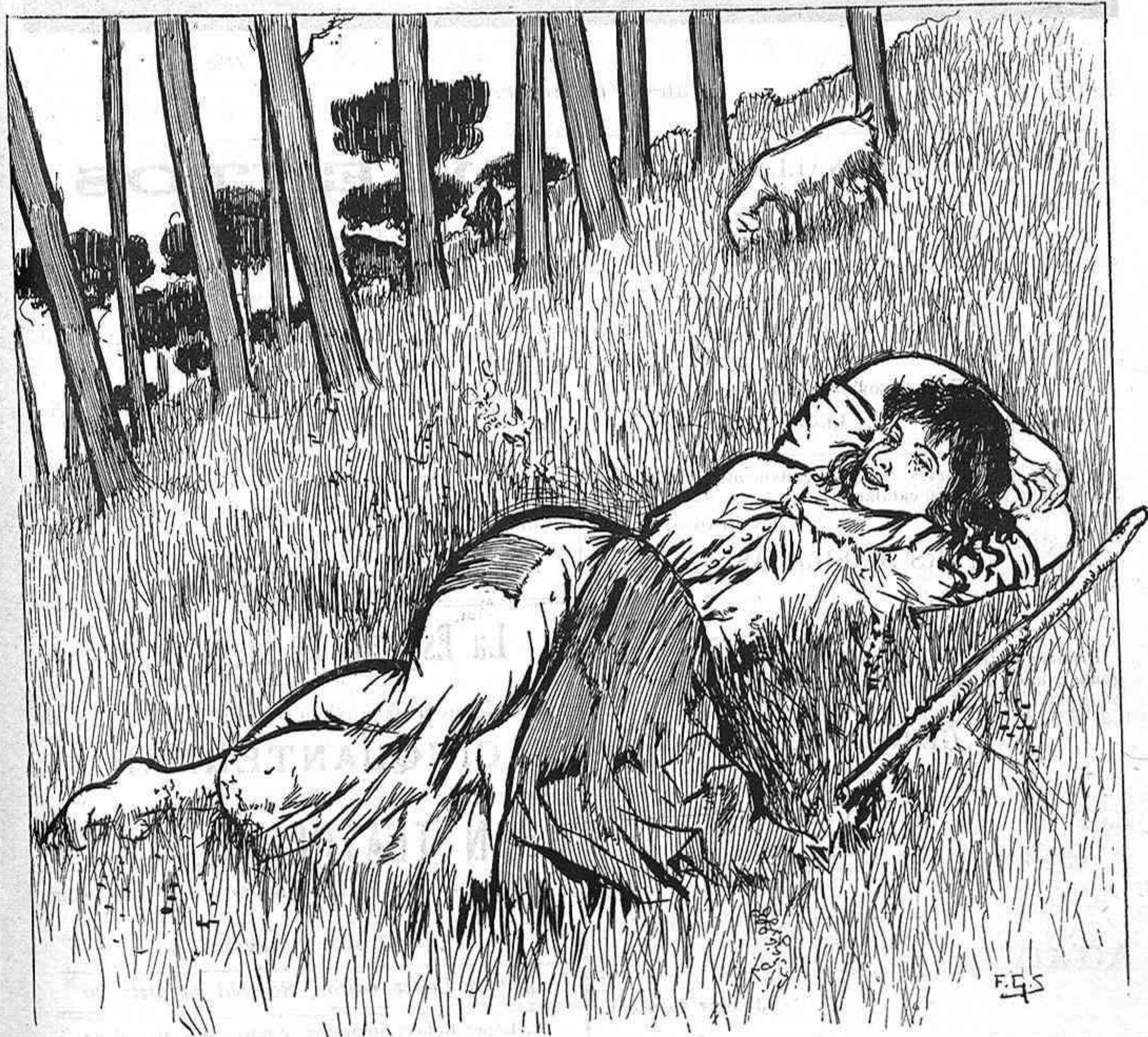
BALDUFA NUMERICA

4 1
4 7 2
9 4 9
1 2 3 4 5 6 7 8 9
6 7 8 3 5 4 5 6 9
3 4 1 8 1 4 7 9
1 2 3 4 9 6 7
6 5 3 7 9
7 8 1 6
8 9 2
8 5
6

Nota musical.
En los mapas.
Adverbi.
Nom de dona.
> > >
Carrer de Barcelona.
Nom d' home.
Nom de dona.
> > >
Carrer de Barcelona.
Adverbi.
Consonant.

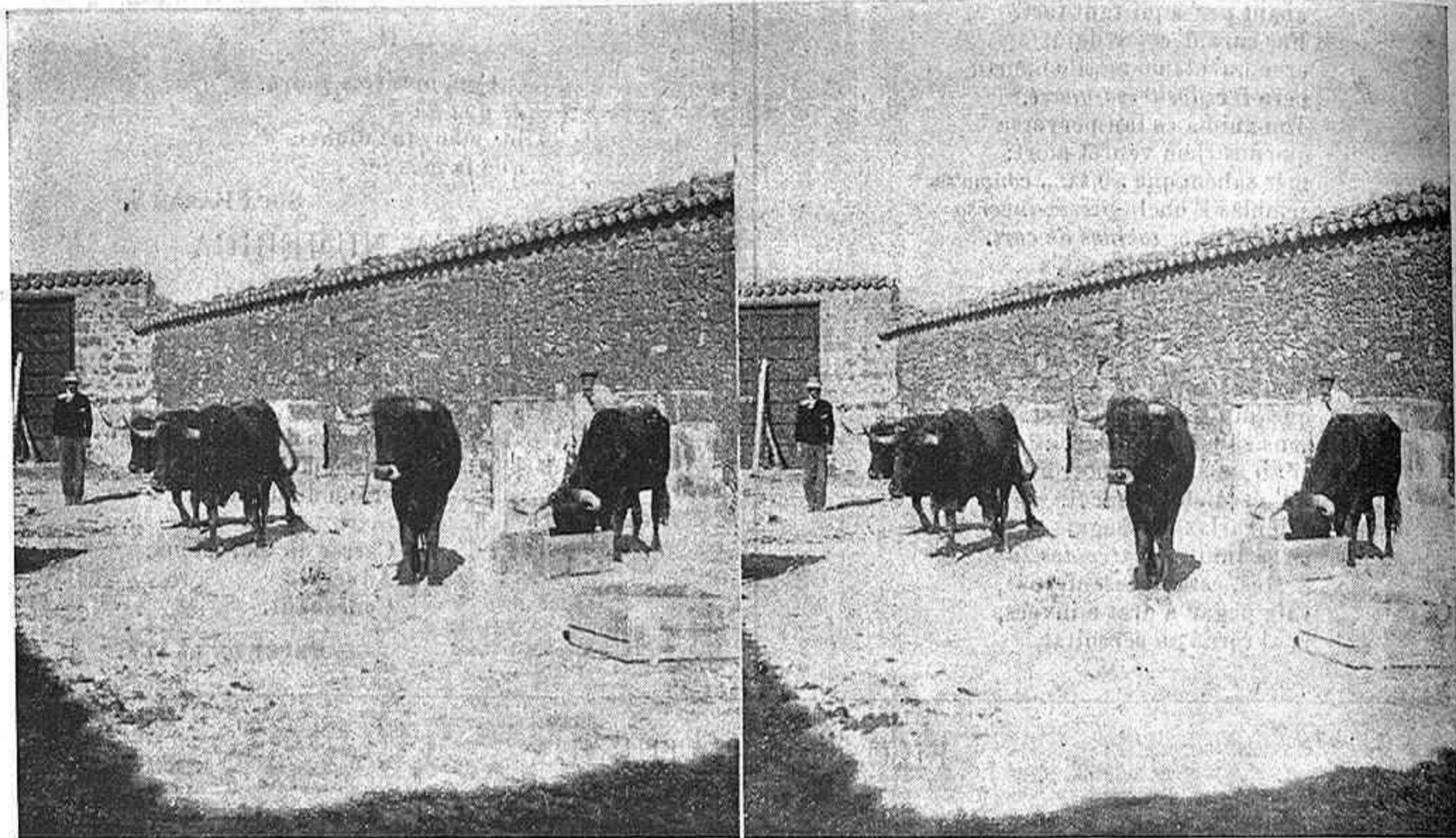
PEPET DE L' ALA.

FILOSOFÍA NATURAL

—¡Vés, que 'm vinguin ara á parlar del bienestar de las señoras de Barcelona!....

L' ESTEREÓSCOP DE «LA ESQUELLA» (*)

(Fot. Rus.)

Avans d'enchiquerarlos.

ENDAVINALLA

Rumia, amable lector,
quin es lo verb castellá
que llegit per las dos bandas
un sol resultat dará.

TÓFUL RUSCA.

TRENCA-CLOSCAS

S. D. LLORENS C. DEST
LLAGOSTERA

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo
titul de una producció catalana.

UN LLAGOSTÍ

TERS DE SILABAS

· · · · ·
· · · · ·
· · · · ·

Primera ratlla vertical y horisontal: nom d'home.—Se-
gona: nom de dona.—Tercera: mida agraria antiga.

L' HOME DELS NASSOS.

GEROGLIFICH

DEL
DEL

AT
AT

L I R
A T I

JOANET XARRAMÍ.

QÜENTOS

En lo Passeig de Gracia:

—¿Veus aquell senyor del hongo que passa per allí?

—Sí: ¿quí es?

—Un dels homes de Barcelona que ha contribuït á aixugar mes llàgrimas.

—Será molt caritatiu.

—No ho sé: lo que sí 'm consta es qu' es fabricant de mocadors de butxaca.

—De manera que 'l marit de la Elvira ha mort?

—Sí, senyor, sí: 'l divendres de la senmana passada.

—¿Y com ha quedat la pobre Elvira?

—Com vol que haja quedat! Viuda.

La Esquella de la Torratxa

Lo número de la próxima senmana lo dedicarém al

CINQUANTENARI

DEL

GRAN TEATRO DEL LICEO

Apesar de la esplendidés del número costará com sempre

¡¡10 céntims!!

Antoni Lopez, editor, Rambla del Mitj, 20

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona.

(*) En la llibreria Espanyola, Rambla del Mitj, 20, trobaran els nostres lectors al preu de 6 pessetas cada un magnífichs y perfeccionats aparatos pera mirar aquestas vistas, á las quals donan un relleu extraordinari.

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona, Correu: Apartat número 2.

«LA ESQUELLA DE LA TORRATXA»

Barcelona á la vista

Ha salido el

8.º cuaderno

CONTENIENDO 16 FOTOGRAFÍAS DE UNA PERFECCIÓN ADMIRABLE

La popularidad de **BARCELONA A LA VISTA** aumenta en cada cuaderno

Fotografías RUS.—Grabado P. BONET

Acaba de publicarse el

8.º cuaderno de
BARCELONA Á LA VISTA

30
céntimos
Provincias: 35

Papel «LA VIZCAINA»—Impresión LÓPEZ ROBERT

Hay ejemplares de los cuadernos

1.º-2.º-3.º-4.º-5.º-6.º-7.º y 8.º de

BARCELONA Á LA VISTA

GENIO Y FIGURA...

POR

JUAN VALERA

Un tomo 8.º

Ptas. 3.

Y VA DE CUENTOS

por Carlos Edo

Un tomo 8.º

Ptas. 3.

HORIZONTES

POESÍAS

por Federico Balart

Un tomo Ptas. 3.

PENSAMENTS EN VERS

ORIGINALS

de ALBERT LLANAS

Il·lustració de M. URGELL

Preu 2 rals.

Menendez Pelayo-Pereda-Pérez Galdós

DISCURSOS

leídos ante la Real Academia Española

Ptas. 2.

Sanmartín y Aguirre

FILIGRANAS

ÍNTIMAS

Un tomo 8.º Ptas. 2'50.

UNA DÉCADA SANGRIENTA

DOS REGENCIAS

por Miguel Villalba Hervás

Un tomo 8.º Ptas. 3.

TESIPONTE GALLEGO

LA INSURRECCIÓN CUBANA

CRÓNICAS DE LA CAMPAÑA

LA PREPARACIÓN DE LA GUERRA

Un tomo 4.º Ptas. 3.

JULIO VERNE

CLOVIS DARDENTOR

Un cuaderno

Ptas. 1.

COLECCIÓN DIAMANTE (EDICIÓN LÓPEZ)

PERFILES CÓMICOS POR **LUIS TABOADA**

Tomo 50 de la Colección

Un tomo 16.º Ptas. 0'50.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo, ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

GRANS EXITS TEATRALS.—ELDORADO

SAINETE LIRICH